

www.dereta.rs

Biblioteka
POSEBNA IZDANJA

DUŠAN PEJČIĆ

GLIŠTA
ZA
JELENU

PRICE O DECI

Beograd
2019.
DERETA

„Deca su narod poseban“

– LJUBIVOJE RŠUMVIĆ

UMESTO PREGOVORA

UČITELJ SAM. Životnom slučajnošću i izborom škole tokom nesrećnog eksperimenta sa usmerenim obrazovanjem, sredinom osamdesetih godina prošlog veka. Sa 17 godina sam se upisao na Pedagošku akademiju u Beogradu. Upisao i završio dve godine srednje i dve godine više škole. Ako je izbor škole bio slučajnost, onda je izbor životnog poziva bio svesna namera. Kao i želja da se kasnije doškolujem do diplome mastera. Imao sam više godina staža nego kolege sa kojima sam studirao godina života. Predivno iskustvo u kome su oni meni dali koliko i ja njima.

Učio sam se zanatu od kolega sa kojima sam imao prilike da radim. Kako od onih kvalitetnih, tako i od onih drugih. Srećom, od ovih prvih mnogo više. Učio sam i od dece, možda podjednako kao od kolega.

Bio sam i tehnološki višak, doduše kao mlad učitelj, ali sam i napuštao prosvetu, rešen da se bavim

nećim drugim. Ali i to „drugo” su bila deca i želja da im se odrastanje učini lepšim. Srećom po mene, vratio sam se svom životnom pozivu. Smatram da ne postoji novac koji može da mi nadomesti sreću i zadovoljstvo koje doživljavam dok ispred sebe imam tridesetak pari očiju netremice zagledanih u mene. Biti model i uzor budućim inženjerima, doktorima, pravnicima, majstorima svog zanata, a pre svega dobrim i poštenim ljudima, neprocenljiv je dar. Ne postoji kreativniji i lepši posao od učiteljskog. Čista umetnost. Oblikujete živu materiju, a ona vas voli i pamti ceo život. Koji umetnik može time da se ponosi?

I danas učim o poslu. I ućiću do poslednjeg dana, onog jednog, kada dođe vreme za penziju. Učim na svakom koraku, široko otvorenih očiju prema životu. Samo tako mogu ukorak sa modernim vremenima od kojih uzimam najbolje i kombinujem sa većitim vrednostima vaspitanja i obrazovanja nastalim kroz vekove.

Redovi koji slede kratki su odlomci iz jedne velike priče o deci sa kojom sam bio darovan da radim. Imena dece su izmenjena. Ta velika priča je nedovršena, ujedno i beskonačna, kao i naredne generacije onih koji su naša budućnost. Mi smo ono što će oni biti.

Vaša deca nisu vaša deca.
Oni su sinovi i kceri života
koji žudi za sobom.

Oni postizu, ali ne preko vas.
I mada su sa vama, oni vam ne pripadaju.
Dajte im ljubav, ali ne svoje misli,
jer oni imaju vlastite.

Možete udometi njihova tela,
ali ne i njihove duše,
jer one borave u kući sutrašnjice do
koje vi ne možete čak ni u snovima.

Možete se truditi da budete kao oni,
ali ne tražite da oni budu kao vi,
jer život ne ide unazad, niti stoji.

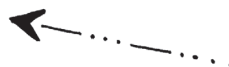
Vi ste lukovi sa kojih se vaša deca,
kao žive strele, bacaju u budućnost.
Strelac vidi znak na stazi večnosti,
i on vas savija svojom moći
da bi njegova strela otišla daleko i brzo.

Neka vaše savijanje u štelcevoj
ruci bude radost;
jer mada on voli strelu koja leti,
on voli i luk koji je postojan.

VILA

ZASTAO SAM NEKOLIKO SEKUNDI ISPRED VRATA DRŽEĆI KVAKU. Udahnuo sam duboko, namestio „osmeh broj 6” iako mi je u stomaku bila osetna nervoza. Ali verujem da nisam bio ništa manje nervozan nego oni koji su me čekali iza tih vrata... vrata koja su bila ukrašena crtežom velikog zamka oko kojeg je pisalo „Vitezovi oštarih olovaka”. Unutra me je čekalo tridesetoro dece, tridesetoro prvaka, prvi dan u učionici, prvi dan u školi.

Dok sam otvarao vrata, nasmeših se pri pomisli da je možda bolje bilo da sam im nadenuo nadimak „kornjače” jer prvaci su prvih meseci u školi više kornjače nego vitezovi... smotani, spori dozlaboga, nespretni, zbunjeni... Otvorih vrata i istog momenta bih skeniran od 30 pari očiju, tako preciznih i ljubopitljivih da sam morao da nastavim da glumim smirenost i opuštenost iako sam znao da su te oči već uočile i najmanju sitnicu na meni.

Sedeli su na stolicama poređanim ukrug jer sam želeo da se prvi dan i taj prvi čas svi lepo vide među sobom, a ne da gledaju jedno drugome u potiljak. Nisu mi bili prvi prvaci i nisam bio neiskusani učitelj. Ali i pored iskustva i dobre pripreme za ono što me čeka, slagao bih ako bih rekao da mi je bilo svejedno. I znao sam... biće mi teško prvog meseca s njima... „mrzeću” ih pomalo i u njima ću tražiti onih 30 iz prethodne generacije koje sam prepustio drugima... da nastave sa njima ili da upropaste sve ono što sam ih naučio o životu. Pre svega o

životu, jer čitanje, pisanje i računanje može da ih nauči bilo ko... Pret-hodnih 30 đaka je poznavalo svaki moj pogled, moju grimasu i najčešće nije trebalo ništa da kažem... razumeli bi me i bez reči.

Da se razumemo... nisam lud za decom... ne „padam na lepu decu”... dete mi mora pokazati svoju iskrenu dušu i onda dobija moju ljubav... ona mogu biti i razmažena, bezobrazna, nevaspitana... mogu biti sve ono kakvim su ih drugi napravili... Ali obožavam posao koji radim sa njima, svakodnevnu borbu za mrvicu napretka, za jedno srce koje će razumeti ono što želim da im kažem, za jedan pogled koji će uhvatiti suštinu. Kroz to... ja ih upoznajem, prihvatam i počinjem da ih volim.

Sedeli su sa bedževima na grudima na kojima su pisala njihova imena i bio nacrtan isti onakav zamak kao na slici na vratima... Predstavih im se kao kralj Dušan Silni i predložih da odigramo nekoliko igara upoznavanja... igre koje su poznate iz osnova psiholoških radionica i vrlo su praktične za razbijanje treme. Pre toga im ispričah kratku priču o vitezovima, o hrabrosti, o drugarstvu, poštenju...

Sve je išlo kako treba, ali jedna devojčica, tačno preko puta mene, u predivnoj roze haljinici, nije htela da učestvuje ni u jednoj. Kako je svaka igra funkcionisala po principu „lanca”, kod nje je uvek zastajala i, kako je ona ćutala, da deca ne bi loše reagovala na nju, ja sam dete pored nje zamolio da je preskoči svaki put kada bi bio njen red da nešto kaže ili uradi.

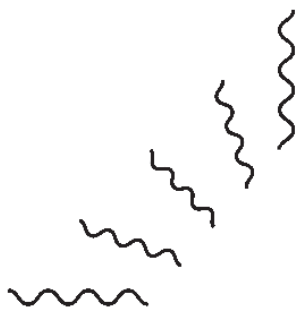
Razmišljao sam šta da radim. Slične stvari sam u praksi rešavao nekada intuicijom, nekada teorijom, nekada zdravim razumom. Reših da pokušam prvo nežnim prilazom. Pređoh preko učionice, tišina zavlada razredom, i kleknuh ispred nje. Na bedžu je pisalo Vanja.

„A zašto ti, Vanja, ne želiš da se igraš sa nama?”, upitah je. Podiže glavu i moje oči se sretoše sa očima crnim i dubokim. „Ja nisam vitez... ja sam vila”, odgovori tiho.

U momentu shvatih... ja sam kriv... pokušao sam da svu decu svrstam u „isto”. Ovo dete ima stav... ovo dete ne želi da bude svrstano... Podigoh se sa kolena, napravih duboki naklon pred njom i ozbiljan

rekoh: „Ooooo, presvetla vilo, da li želite da mene, kralja, usrećite time što ćete mi učiniti počast i sestri pored mene?” Kao odgovor dobih kratak smešak i ponudih joj ruku. Vanja ustade, uhvati me za ruku u nas dvoje prošetasmu do moje stolice. Ubacih jednu stolicu i ona sede pored mene. Ruku mi nije ispuštala... Nastavili smo igru, a ja više ničim posebnim nisam obratio pažnju na Vanju... osim što je njena ruka do kraja ostala u mojoj...

Sutradan me je na stolu sačekala čokoladna bombona i Vanjin osmeh. Vile ne samo da postoje... nego i prave sjajne čokoladne bombe...

VERUJ

GODINA JE 1992. JESEN TEŠKA I RATNA. Stižu vesti strašne i nepojmljive. Na nekoliko stotina kilometara od Beograda ljudi se ubijaju vođeni nekim slepim ludilom. Provodim nekoliko besanih noći jer se trzam na svako zaustavljanje automobila ispred kuće, očekujući vojnu policiju na vratima i poziv za ratište. Rešavam da više ne uključujem televizor, da ne slušam vesti i da ne idem „nigde”, pa makar morao i pred vojni sud. Rešavam da sebe i porodični mir, sa jednogodišnjim detetom, odbranim učionicom u kojoj radim i sa 36 vitezova u njoj.

Tako sam ih zvao, „vitezovi oštrih olovaka”. Moje prvo I₄. Tek počeo da radim u novoizgrađenoj školi, sa gomilom mladih ljudi željnih dokazivanja i stvaranja nekog boljeg sveta. Sveta u kome nema mržnje, bola i rata. Rešio sam da moja učionica postane „svet”, onakav kakav bih voleo da moji prvi prvaci, kao i moj sin, osvoje jednog dana kad porastu.

A prvaci kao i svaki drugi prvaci... spori kao puževi, pomalo u porodici naviknuti da su „centar sveta”, ali beskrajno šarmantni, neposredni i dragi, pa kad i nestašluke prave. Nikad nisam govorio da radim posao učitelja zato što volim decu. Deca mogu biti sjajna, inspirativna, vredna... ali mogu biti i sve suprotno. Sve ono kako ih mi odrasli naučimo ili „pokvarimo”. Divno je i neponovljivo osećanje učiniti ih sposobnima, spretnima, pismenima, snalažljivima,

okretnima, iskrenima, osećajnim, vrednim, zainteresovanima, radoznalima, srećnim, naučiti ih da se snalaze u svetu u kome žive, da su važan deo porodice, odeljenja... ma celog sveta! Učenje dece sam uvek posmatrao kao „učenje za život”. E taj „posao”, ta ljubav prema tome, za mene znači „voleti decu”. I onda učionica postaje mesto na kome sve počinje i sve se završava. To je mesto van vremena i prostora, mesto vremenoplov i mesto teleportacije gde god nas mašta povede. Tu se otkrivaju talenti, tu se smejemo i plačemo, tu pevamo, tu se svađamo i mirimo, tu učimo, radujemo se i tugujemo. Učionica je mesto učenja životu. Ali ne učim samo ja decu. Uče i ona mene. Da budem bolji i čovek i učitelj.

Jedan od tih malih „vitezova” bio je i dečak Vladislav. Tih i nenametljiv, sa razoružavajućim osmehom i nestašnim čuperkom na čelu. Uzdisao je, pisao i brisao, kao i svi drugari, „kosu tanku i uspravnu debelu” i osvajao svakog dana novo zrnce znanja. Ono što ga je izdvajalo od ostalih bio je neverovatan talenat za crtanje i ogromna ljubav prema tome. Crtao je kad god i gde god. Uz njega je uvek bilo blokče prepuno crteža životinja, igračaka, likova iz mašte. Čim bi završio redovne obaveze zadate na času, školsku svesku bi prekrivalo to blokče i njegova spretna ruka da u njemu domašta najinteresantnije likove. Fudbal nije voleo, ali kako je morao da prati drugare, birao bi da bude golman. Razlog je jednostavan. Gomila dečaka trči za jednom loptom, mali i nevešti, čitav dan do podne im treba da upute neki udarac ka голу. Za to vreme Vladislav naslonjen na stativu crta. Jednom prilikom mi je njegova majka rekla da kod kuće spava sa tim blokčetom pod jastukom. Ni matematiku nije voleo. Nekako svi oni brojevi, racionalno razmišljanje, logika i pravila... nisu se uklapali u njegovo viđenje sveta. I nisam bio strog prema njemu zbog toga. Zajedno smo „čupali” trojku iz matematike, poklanjah mu na kraju godine i četvorku, samo da ga nagradim za trud koji ulaže.

Sećam se da je bilo proleće 1993. Godina još gora od prethodne. Šetam kroz učionicu dok deca završavaju zadatke iz matematike.

Vladislavu nikako ne ide i, umoran od svega toga, zanesen crta. Zastadoh pored njega, pohvalih mu crtež, on podiže pogled i reče:

- Učo, hoćeš li da mi obećaš nešto?
- Naravno, Vladislave, samo ako mogu i da ispunim...
Reci šta.
- Jednog dana kada porastem i kada budem imao prvu izložbu, hoćeš li da mi budeš gost?

Pretrnuh od ovog pitanja. Toliko vere u sebe u tako malom biću. Toliko ljubavi prema tome što radi.

- Vladislave, ja ću biti onda najsrećniji učitelj na svetu!
- Važi, učo, držim te za reč!
- Veruješ da će to tako biti? Da ćeš jednog dana imati samostalnu izložbu?
- Verujem, učo!

Prošla je ta godina, pa još jedna, pa još nekoliko nanizanih kao lančani sudar. Kada su ti moji „vitezovi” bili sedmi razred, na kraju školske godine, koleginica je razmišljala da obori Vladislava na popravni u avgustu iz matematike. Posvađao sam se skoro sa svima koji su je podržali, nasred sednice Nastavničkog veća:

- I na kraju samo da vam kažem – od Vladislava nikad neće biti matematičar pa makar pet popravnih ispita imao! Ali samo da znate, jednom ćemo se svi zajedno ponositi što je bio đak ove škole. I to zbog njegovog slikarskog talenta, a ne što smo „imali čvrst princip šta đak mora da zna iz matematike na kraju sedmog razreda”!

I opet su godine prolazile... mnogo brže nego što iko od nas voli i da primeti. Došlo je i vreme mobilnih telefona i društvenih mreža. Kada mi je tog dana zazvonio telefon, samo sam primetio da je u pitanju nepoznat broj. Što glas s druge strane nije bio. Iako muževan,

u sebi je zadržao onu neku dečiju radost koje sam se dobro sećao. Na prvo „dobar dan, ućo” znao sam da je Vladislav. Posle velikog iznenađenja što mi se javlja i nekoliko opštih pitanja koje razmenismo, on reće:

– Nego, ućo... ja nisam zaboravio obećanje koje sam Vam dao. Ne znam da li ste Vi?

Kao kroz maglu svih prolelih godina odmah mi je sinulo šta je u pitanju. Radost i ponos koji sam naslutio prikrio sam kroz izgovoreno:

– Reci, Vladislave...

– Sledeće srede u 18 časova, u galeriji, biće otvorena moja prva samostalna izložba. Obećali ste jednom davno da ćete tada biti moj gost. I eto. Ja Vas sada svećano pozivam. Da li ćete ispuniti obećanje!?

– A kome ću ako neću tebi, Vladislave?!

I bila je sreda. I bilo je nestvarno lepo. Vladislav je bio isti. Ali sada u telu odraslog i šarmantnog muškarca. Oko koga su se tiskale lepe devojke. Koliko su imale pojma o hiperrealizmu pomešanom sa epskom fantastikom, što je bila tema njegove izložbe, ne znam, ali delovale su vrlo zainteresovane bar za realnog i prisutnog umetnika, tvorca izložbe.

Vladislav se izdvoji iz gužve, zagrlji me kao najrođenijeg i ukaza mi posebno poštovanje da me lićno provede pored eksponata i objasni svoj umetnićki doživljaj svake od slika. Sa istim onim dećaćkim žarom u očima kada mi je prićao šta sve njegov upravo nacrtani junak moće u dubokom svemiru. Tu je bilo i drugara iz te generacije i sada već sredovećni ućitelj provede izuzetno prijatno veće sa gomilom mladih ljudi sa kojima se prisećao njihovih avantura i nestašlika.

I opet godine prošle. Sad i ne tako mnogo. Nisu one usporile, nego događaji malo ubrzali tok ove priće.

Zanesen nastajanjem svoje prve knjige, pozeleh da pomalo „čarobne” priče dobiju iste takve ilustracije. Setih se Vladislavljevog hiperrealizma i epske fantastike i pomislih kako ne postoje ilustracije lepše nego njegove. I, kako je knjiga namenjena deci mlađeg školskog uzrasta, tako bi i crteži mog bivšeg učenika bili simbolika svega onoga što radim sa decom tolike godine.

– Dobar dan, Vladislave, kako si šta ima novo?

Obradovan što sam mu se javio, pričao mi je oduševljeno o planovima koje ima i svi su bili vezani za umetnost.

– Nego da te pitam, Vladislave... Napisao sam neke lepe priče za decu, da li bi želeo da mi ilustruješ tu knjigu?

Odgovor je stigao iste sekunde.

– A kome bih ako ne bih tebi, učo!

Eto. Krug zatvoren. A nijedna moja reč ne može dočarati lepotu njegovih ilustracija. One se osete dušom. I to najbolje mogu deca. Kada na promocijama knjige pustim video-klip sa njegovim ilustracijama, pošto sam im prethodno ispričao ovu priču u prilagođenoj varijanti, deca svuda isto reaguju. I bez moje ijedne jedine reči, Vladislav i njegova umetnost dobiju spontan i topao aplauz. Jer i deca razumeju poruku koju im je ostavio na kraju video-klipa.

Veruj.

O PRIČAMA I AUTORU

KAKO SE JEDAN UVAŽENI, POŠTOVANI I VOLJENI GOSPODIN učitelj, doduše kroz ne tako kratak vremenski okvir, sveo na pružaoca usluga? Kako je od važne roditeljske figure transformisan u računovođu dečijeg uspeha?! Kako se važna društvena uloga srozala na ulogu zabavljača za decu i upijača svakojakih frustracija njihovih roditelja?!

Novi rukopis iz kreativne radionice Dušana Pejčića iznedrio je vedro, kreativno i nenametljivo preusmeravanje od pukog kritizma ka jasnim smernicama toga šta je deci potrebno od učitelja da bi se pravilno razvijala. Inventivnost praktičara i sadržajnost i životnost njegovih priča smelo nas podsećaju na vrednosti koje, danas više nego ikada, ne smemo podrazumevati.

Čitajući, polako postajemo svesni toga da je naš svet jedna veelik učionica u kojoj svi učimo i namerno i bez namere. Time se izazovnost razumevanja kompleksnosti učenja, ali i ličnosti onih koji nas uče, stavlja u prvi plan kroz vedre i tople priče o prvim koracima u školi.

Nežno poput roditelja i iskreno poput deteta, Pejčić nas vodi kroz svoje učiteljevanje u formi kratke priče koja osvaja svojom bezazlenošću i konciznom porukom. Čitajući ove neobično-obične priče o posebnom Roditelju i njegovoj posebnoj

Deci, zabavljamo se sa Lekarom, Inspektorom, Betmenom, Kuvarom, i ostalim ničimizazvanim učiteljskim ulogama, pa se na kraju iz vlastite odraslosti zapitamo kako smo kroz vreme uspeli da omalovažimo najvažniju učiteljsku ulogu – ulogu prijatelja.

I dok pokušavamo da u pravi okvir poželjnih osobina uredno poređamo osobine ličnosti praćene parametrima ocenjivanja i vaspitno-obrazovnim zadacima, Pejčić sve to sa lakoćom preskače i nonšalantno, pozivajući se na poznavanje prirode školskih odnosa, matematičkom preciznošću izvodi složenu metaforu podrazumevane vrednosti.

Junacima njegovih priča optimizam je prirodan, bliskost važna, a iskrenost nikada ne manjka.

Zato uz ove priče ponovo učite.

Na početku čitanja učite da matematika ne samo da nije bauk i da fizičko vaspitanje jeste sinonim dečijeg zdravlja, pa već na sledećoj stranici spoznate da se hrabri boje, a da antibiotik kao nuspojavu može imati takozvani faktor iznenađenja.

Na polovini svake priče ponovite lekciju koja objašnjava zašto je hiljadu velikih i malih hrabrosti potrebno deci tokom odrastanja.

Usput postaje jasno da, kao i u životu, u radu s decom najbolje rezultate daju ljubav, podrška, pažnja i iskrena reč.

Na kraju, Dušan Pejčić nas podseća na to da količina živaca koju potrošite u radu s decom jeste jednako proporcionalna uspehu kome se možete nadati, te da se – uprkos tome ili baš zato – u nama javlja želja da postanemo učitelji.

I to ne bilo koji!!!!

Izbor pada na onog koji ume dovoljno da otvori oči da vidi kako nastaju osobine nas odraslih, zrelih i izgrađenih, potpuno svestan svoje uloge u njihovom nastajanju.

Izbor pada na onog koji ponekad ume i da zažmuri na političku korektnost i da koristi kao prave opisne (a ne opasne) reči kao što su alapače i blesače, koji „kečeve” gura po rukavima, koji piše *Muški dnevnik* bez ženskog pandana i, konačno, sasvim je spreman da formu izneveri zarad suštine.

Za kolege učitelje, buduće kolege, roditelje, pa čak i za decu, ova knjiga je lekcija čiste ljubavi uz koju deca pomalo odrastu, uz koju se roditelji i učitelji malo bolje razumeju i uz koju konačno shvatamo da smo svi na istoj strani!

DARKA KRSMANOVIĆ,
psihoterapeutkinja

SADRŽAJ

UMESTO PREDGOVORA ... 7

VILA ... 11

VERUJ ... 14

DRHTAVO SRCE ... 19

ANTIBIOTIK ... 21

HRABROST ... 24

IZNENAĐNA LJUBAV ... 26

JACI POL ... 29

JOŠ JEDNA © LJUBAVI ... 33

KEC IZ RUKAVA ... 36

NADMUDRIVANJE ... 39

MIKROHIRURGIJA ... 42

ŠHEPKANJE ... 45

STRUKTURA ...	58
TAMNI VILAJET ROZE RSJE ...	57
UGOVOR ...	61
VRBOPUĆ ...	65
VUKOVI I NEA MAUŽJACI ...	68
BETMEN-PISAC ...	72
OD SRCU ...	74
ZRNGE PEDA ...	79
MAJSTORE, VOZI! ...	82
MAJSTORSKO PISMO ...	118
GLISTA ZA JELENU ...	116
PRAVI MUŠKARCI (NE) PLAČU ...	122
O PRIČAMA I AUTORU ...	129

Dušan Pejčić
GLISTA ZA JELENU
PRIČE O DECI

Za izdavača
Dijana Dereta

Lektura i korektura
Spomenka Tripković

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-252-1

Tiraž
1000 primeraka

Beograd 2019.

Izdavač / Štampa / Plasman
DERETA d.o.o.
Vladimira Rolovića 94a, 11030 Beograd
tel./faks: 011/ 23 99 077; 23 99 078

www.dereta.rs

Knjižara DERETA
Knez Mihailova 46, tel.: 011/ 26 27 934, 30 33 503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-93-32

ПЕЈЧИЋ, Душан, 1965–

Glista za Jelenu : priče o deci / Dušan Pejčić. –
1. Deretino izd. – Beograd : Dereta, 2019 (Beograd
: Dereta). – 127 str. ; 21 cm. – (Biblioteka Posebna
izdanja / [Dereta, Beograd])

Tiraž 1.000. – Str. 129–131: O pričama i autoru /
Darka Krsmanović.

ISBN 978-86-6457-252-1

COBISS.SR-ID 277173004